

Antaganden i korthet

Framskrivningen består av två delar, tillgång och efterfrågan på arbetskraft. Tillgången visar hur många utbildade som beräknas stå till arbetsmarknadens förfogande i länet, medan efterfrågan visar arbetsmarknadens behov av utbildade.

Inledningsvis i detta avsnitt sammanfattas i några korta punkter vad man behöver tänka på när framskrivningen ska tolkas. Därefter ges en kort beskrivning av antagandena i delprognoserna. För en mer ingående beskrivning av metod och antaganden, se Metodbeskrivning.

Tolkning av framskrivningen

- **Basscenario.** Framskrivningen som presenteras i rapporten ska betraktas som ett basscenario som bygger på antaganden utifrån historiska trender.
- **SCB:s regionala befolkningsframskrivning** från år 2024 ligger till grund för Regionala trender och prognoser. Befolkningsframskrivningen utgår från att de historiska trenderna avseende födelsetal, dödlighet, in- och utflyttning samt in- och utvandring fortsätter framöver samt att summan av regionernas befolkning överensstämmer med SCB:s nationella befolkningsframskrivning. Befolkningsframskrivningen fångar inte förändringar som ännu inte syns i statistiken, såsom företagsetableringar, industrisatsningar och bostadsbyggnadsplaner.
- **Efterfrågan** på arbetskraft med en viss utbildning baseras på SCB:s regionala befolkningsframskrivning, en regional näringsgrensframskrivning enligt Raps-modellen, ett antagande om att arbetsgivarna i högre utsträckning kommer att efterfråga arbetskraft med utbildning som matchar yrket samt några ytterligare antaganden som beskrivs mer i detalj nedan. Framskrivningen av efterfrågan utgår från historiska trender och förenklat kan man säga att de mönster som syns i statistiken tar framskrivningen hänsyn till. Det betyder att kommande förändringar i samhället och på arbetsmarknaden som ännu inte har kunnat observeras i statistiken inte ingår i framskrivningen, exempelvis företagsetableringar, tekniksprång, AI och att Sverige ska ha nettonollutsläpp av växthusgaser senast år 2045.
- **Tillgången** på arbetskraft med en viss utbildning baseras på nuvarande nivåer av antal nybörjare på utbildningen, andel som slutför utbildningen, flytt och pendling. Pensionsavgångarna antas ske två år senare år 2040 jämfört med idag. Framskrivningen tar inte höjd för kommande förändringar av det regionala utbildningsutbudet som exempelvis planerad utbyggnad av en viss utbildning. Framskrivningen tar inte heller hänsyn till förändrade flytt- och pendlingsmönster som kan komma att ske framöver på grund av ett förändrat arbetsmarknadsläge.
- **Brist och överskott.** Det viktigaste budskapet i framskrivningen är bedömningen för år 2040, inte det exakta antalet i tillgången och efterfrågan på arbetskraft. Förenklat kan man säga att i de fall efterfrågan på arbetskraft är tydligt större än tillgången blir bedömningen brist och i de fall tillgången är tydligt större än efterfrågan blir bedömningen överskott. Överskott betyder inte nödvändigtvis att ett visst antal personer kommer att bli arbetslösa och brist betyder inte per automatik att lediga tjänster inte kommer att tillsättas. Däremot kan det betyda att individernas val av utbildning, statens och regionernas styrning av utbildningsresurserna och arbetsgivarnas efterfrågan på olika utbildningsgrupper kan behöva anpassas för att hantera eventuella obalanser på arbetsmarknaden. Regionala obalanser mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft kan också medföra en anpassning i individernas flytt- eller pendlingsmönster.

Tillgång - antaganden

Examination: Det framtida antalet elever i gymnasiet årskurs 1 utgår från SCB:s regionala befolkningsframskrivning över antalet 16-åringar. Andelen 16-åringar som börjar gymnasiet och hur de fördelar sig på olika program antas vara detsamma

som ett genomsnitt av höstterminerna 2023 och 2024. Hur stor andel som sedan avslutar gymnasieskolan med gymnasial kompetens baseras på ett genomsnitt för åren 2019–2023.

Beräkningarna över antalet antagna i yrkeshögskolan baseras på ett genomsnitt av antalet antagna åren 2021–2023 och andelen som väntas examineras bygger på ett genomsnitt för åren 2020–2023.

Antalet nybörjare på högskolans utbildningar baseras på de två läsåren 2022/2023 och 2023/2024 och andelen examinerade på de fyra läsåren 2019/2020–2022/2023.

Examinationsberäkningarna görs uppdelade efter kön, utbildning och län, där länstillhörigheten bestäms av folkbokföringen.

Vidareutbildning: I beräkningarna har andelen som vidareutbildar sig inom respektive utbildningsgrupp och län från ett år till nästa antagits bli densamma som genomsnittet för åren 2019–2023.

In- och utvandring: Totalt antal in- och utvandrare utgår från SCB:s regionala befolkningsframskrivning från år 2024. In- och utvandrares fördelning efter utbildning antas bli densamma som åren 2010–2020.

Inrikes flytt: Andelen kvinnor och män som flyttar från ett län med en viss utbildning och i en viss ålder baseras på historiska mönster för åren 2018–2023. Antalet utflyttare från länen med en viss utbildning fördelas sedan som inflyttare i länen efter tidigare observerat mönster under åren 2018–2023.

Pensionsavgångar: Vid vilken ålder personer med olika utbildningar går i pension baseras på arbetskraftstal per län, ålder och utbildning åren 2021–2023. Pensionsavgångarna skiljer sig således mellan olika utbildningar. Avgången till pension antas ske två år senare år 2040 jämfört med idag.

In- och utpendling: Andelen med en viss utbildning som beräknas pendla ut från länet till arbete i annat län baseras på historiska mönster för åren 2021–2023. Antalet utpendlare från länen med en viss utbildning fördelas sedan ut som inpendlare i

länen efter tidigare observerat mönster under samma period.

Efterfrågan - antaganden

Näringsgrensframskrivning: Framskrivningen av den nationella efterfrågan på arbetskraft inom olika näringsgrenar bygger på historisk utveckling och SCB:s befolkningsframskrivning 2024 samt antaganden från bland annat Konjunkturinstitutets långsiktiga basscenario från september 2024 med jämviktsmodellen EMEC. Därefter har konsultföretaget WSP regionaliserat den nationella framskrivningen per näringsgren med Raps-modellen (Regionalt analys- och prognossystem).

Den framtida efterfrågan på arbetskraft inom utbildning, hälso- och sjukvård och äldreomsorg baseras på regionernas framtida demografiska utveckling enligt SCB:s regionala befolkningsframskrivning, och med ett antagande om en i huvudsak oförändrad personaltäthet och vårdkonsumtion, viktad efter ålder.

Yrkesstruktur: Yrkesstrukturen per näringsgren fram till år 2040 grundar sig på antaganden utifrån trender och mönster i data från SCB:s yrkesregister åren 2018–2021, vilka sedan appliceras på framskrivningens basår 2023. Det är samma antaganden och utvecklingstakter som i nationella Trender och prognoser 2023.

Utbildningsväxling: Utbildningsstrukturen per yrkesgrupp fram till år 2040 baseras på matchningsbedömningar mellan utbildning och yrke i SCB:s matchningskarta. Utbildningsväxlingen innebär dels att kompetenskraven antas fortsätta att öka inom många yrken, dels att arbetsgivarna i högre utsträckning antas efterfråga arbetskraft med formell utbildning som matchar yrket vid nyrekrytering. Utbildningsväxlingen påverkar i många fall efterfrågan på arbetskraft starkt. Inom hälso- och sjukvård ger dock utbildningsväxlingen liten effekt på grund av legitimationskrav inom många yrken.